

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ AN TEASTAIS SHÓISEARAIGH, 2015

SEAN-GHRÉIGIS — GNÁTHLEIBHÉAL

(400 marc)

DÉARDAOIN, 18 MEITHEAMH— TRÁTHNÓNA 1.30 – 4.00

1.

[50]

A. Cuir Gaeilge air seo: (40)

ὁ Ἀπόλλων, Διὸς υἱὸς καὶ Λητοῦς, θεὸς ἦν φέγγους. τοῦ δ' ἡλίου ζωὴν δίδοντας, τῶν νεανιῶν φύλαξ ἦν Ἀπόλλων, ἀγῶσί τε καὶ τῇ παλαίστρᾳ ἐπισκοπῶν. σημείον δὲ τούτου τόξον φέρει καὶ φαρέτραν. ἔτι δὲ καὶ τῆς μαντικῆς θεὸς ὢν Δελφοῦς ᾤκει, ἢ δ' ἱέρεια αὐτοῦ τοῖς ἀνθρώποις τὰ μέλλοντα ἔσεσθαι προεῖπεν. ἐπεὶ δὲ ἡ μαντικὴ καὶ ἡ μουσικὴ κοινόν τι ἔχειν φαίνονται, λύραν φέρει, καὶ ἐν ταῖς τῶν θεῶν θυσίαις φορμίζει, καὶ τὸν τῶν Μουσῶν χορὸν εἰσάγει.

GREEK THROUGH READING

B. Freagair *ceann amháin* de na ceisteanna seo a leanas: (10)

- (i) Scríobh scéal ar bith atá ar eolas agat faoi Oracal Dheilfe.
- (ii) Scríobh nóta gearr ar dhochtúirí agus ar leigheas sa tSean-Ghréig.

2.

[50]

A. Cuir Gaeilge air seo: (40)

Ἡρακλῆς ἦν Διὸς καὶ Ἀλκμήνης υἱός, καὶ ἐν σπαργάνοις ἔτι ὢν οὕτως ἰσχυρὸς ἦν ὥστε ὄφεις ἄγχειν δύνασθαι οὓς ἐπεμψεν Ἡρα ὡς διαφθεροῦντας αὐτόν. φιλόανθρωπος δ' ὢν, πολλὰ καὶ ἀγαθὰ ἔργα ἔδρασεν ἵνα οἱ ἄνθρωποι βίον ἔχοιεν εὐδαιμονέστερον. ἐν δὲ τῇ Ἡρακλέους αἴρεσει Ξενοφῶν λέγει ὅτι νεανία ὄντι τῷ Ἡρακλεῖ δύο γυναῖκες ἠπάντησαν, ὧν ἡ μὲν ἠδονῆν ἡ δὲ ἀρετὴν προύθηκεν. ἀρετὴν δ' ἀνθ' ἠδονῆς ἐλομένῳ φύλαξ ἐγένετο Ἀθηνᾶ.

GREEK THROUGH READING

B. Freagair *ceann amháin* de na ceisteanna seo a leanas: (10)

- (i) Inis go hachomair scéal ar bith eile atá ar eolas agat faoi Earcail.
- (ii) Scríobh nóta gearr ar Héire *nó* ar Aitéiné.

3. Cuir Gaeilge air seo:

[80]

(*Tá máthair agus a hiníon ag piocadh torthaí*)

ἦ τε μήτηρ καὶ ἡ θυγάτηρ ἐν ἀγρῷ πονοῦσιν. ἡ δὲ θυγάτηρ ἀναβαίνει ἐπὶ τὸ δένδρον καὶ τοὺς καρπούς κατασεΐει. οἱ δὲ καρποὶ ἀπὸ τῶν δένδρων πίπτουσι, καὶ ἡ μήτηρ αὐτοὺς συλλέγει. τέλος δὲ ἡ μήτηρ “μάλα ἀνδρεία εἶ,” φησίν, “ὦ θύγατερ. νῦν δὲ μηκέτι πόνει· κάμνεις γάρ, καὶ καιρός ἐστὶν οἴκαδε βαδίζειν καὶ δειπνεῖν.” ἔπειτα δὲ ἦ τε μήτηρ καὶ ἡ θυγάτηρ εἰς τὸν οἶκον βαίνουσι καὶ δειπνοῦσι· δι’ ὀλίγου δὲ καθεύδουσι.

ἀναβαίνω: dreapaim.

καρπός: torthaí.

κατασεΐω: croithim anuas.

συλλέγω: bailím.

κάμνω: tá tuirse orm.

καιρός: am.

4. Léigh an sliocht seo a leanas agus ansin freagair *sé cinn ar bith* de na ceisteanna ina dhiaidh:

[80]

(*Sábhálann Pilib agus a athair na tréada.*)

ὁ τε Φίλιππος καὶ ὁ πατήρ βραδέως βαδίζουσιν ἀνὰ τὴν ὁδόν· ζητοῦσι γὰρ τὰ μῆλα. ἐπεὶ δὲ εἰς τὸν ἀγρὸν βαίνουσι, τὰ μῆλα ὀρώσιν. ὁ οὖν Φίλιππος σπεύδει καὶ τοῖς μῆλοις προσχωρεῖ. μέγαν λύκον ὄρα καὶ τὸν πατέρα καλεῖ. “ἔλθε δεῦρο, ὦ πάτερ, καὶ βοήθει· μέγας γὰρ λύκος πάρεστιν.”

ὁ οὖν Δικαιοπόλις τὸν κύνα λύει καὶ, “ἴθι δῆ, Ἄργε,” φησίν· “τὸν λύκον δίωκε· σὺ δέ, ὦ παῖ, μένε ἐνταῦθα.” ὁ μὲν οὖν Φίλιππος μένει πρὸς τῇ ὁδῷ, ὁ δὲ Ἄργος δίωκει τὸν λύκον καὶ ὁ λύκος ἀποφεύγει. ὁ δὲ Φίλιππος καὶ ὁ πατήρ τρέχουσι μετὰ αὐτοὺς καὶ λίθους βάλλουσιν. ἐνταῦθα δὲ τὸν κύνα καλοῦσι καὶ τὰ μῆλα πρὸς τὴν οἰκίαν ἐλαύνουσιν.

μῆλα: tréada.

δίωκω: ruaigim.

μετά (+ Tuiseal Cuspóireach): tar éis.

βάλλω: caithim.

- (a) Cad atá ar siúl ag Pilib agus a athair ag tús an scéil?
- (b) Cathain a fheiceann siad na tréada?
- (c) Cad a fheiceann Pilib nuair a théann sé in aice leis na tréada?
- (d) Cad a dhéanann Dicaeopolis ansin?
- (e) Cad é a dhéanann Argos agus cad a tharla dá bharr?
- (f) Cad é a dhéanann Pilib agus a athair ag deireadh an scéil?
- (g) Tabhair an Tuiseal Ginideach, Uimhir Uatha de *dhá* cheann de na hainmfhocail seo a leanas:

Φίλιππος, πατήρ, λύκος, οἰκία.
- (h) Is ó dhá fhocal Gréigise a thagann an focal Béarla *geography*. Cad iad na focail sin agus cad a chiallaíonn gach focal Gréigise?

5. Cuir Gréigis orthu seo: [80]
- (a) Tá an páiste beag á iompar ag an sclábhaí as an teach. (16)
  - (b) Siúlann an feirmeoir agus an sclábhaí go mall as an ngort. (16)
  - (c) Táimid ag dul chuig an tobar. Mar teastaíonn uainn uisce a thabhairt abhaile. (16)
  - (d) Feiceann an madra an mac tíre mór ach níl faitíos air. (16)
  - (e) Tagaigí go tapa, a pháistí, agus rithigí go dtí an chathair! (16)

6. Freagair ceann *amháin* díobh seo a leanas: [30]
- (a) Tabhair breac-chuntas ar Chath Thearmápalae. Ná déan dearmad a lua i do fhreagra dáta an chatha, na rannpháirtithe, na ceannairí, cúrsa an chatha agus an toradh.
  - (b) Scríobh ar ghníomhréim Theimisticléas nó Pheiricléas.

7. Freagair *ceann amháin* díobh seo a leanas: [30]
- (a) Ainmnigh *triúr ar bith* de na déithe nó na bandéithe seo a leanas:
    - (i) Ba dheirfiúr le hApalló í.
    - (ii) Ba é dia an chogaidh é.
    - (iii) Cheap Páras gurbh í an bandia ab áille.
    - (iv) Sheol sé amach na hanamacha ar a dturas deireanach go Háidéas.

Scríobh alt gearr ar *cheann amháin ar bith* de na déithe nó na bandéithe a d'ainmnigh tú.

- (b) Scríobh breac-chuntas ar shaol na mban sa tSean-Ghréig.